

V I Lenin

Till minnet av kommunen

Fyrtio år har gått sedan Pariskommunen utropades. Av tradition har det franska proletariet hedrat minnet av deltagarna i revolutionen den 18 mars 1871 med möten och demonstrationer; i slutet av maj kommer det åter att lägga ner kransar på gravarna över de fysiljerade kommunarderna, som föll offer för den fasansfulla "majveckan", och på deras gravar åter svära att oförtrutet kämpa tills deras idéer helt har segrat, tills den uppgift de lämnade efter sig helt har fullgjorts.

Varför hedrar då proletariet, inte bara Frankrikes utan hela världens, Pariskommunens deltagare som sina föregångare? Och vari består arvet efter kommunen?

Kommunen uppkom spontant, ingen hade förberett den medvetet och planmässigt. Det misslyckade kriget mot Tyskland, lidandena under belägringen, arbetslösheten bland proletariet och ruineringen bland småbourgeoisin; massornas harm mot de övre klasserna och mot ledningen, som visat sig vara helt oduglig, den dova jäsningen inom arbetarklassen, som var missnöjd med sin situation och ville ha en annan social ordning; nationalförsamlingens reaktionära sammansättning, som väckte farhågor för republikens öde – allt detta och mycket annat ingick förenig för att driva befolkningen i Paris till revolutionen den 18 mars, vilken oväntat lade makten i händerna på nationalgardet, i händerna på arbetarklassen och på småbourgeoisin som slöt sig till den.

Detta var en enastående händelse i historien. Dittills hade makten vanligen varit i händerna på godsägarna och kapitalisterna, dvs på deras förtroendemän, som bildade den sk regeringen. Men efter revolutionen den 18 mars, då hr Thiers' regering flydde från Paris med sina trupper, sin polis och sina ämbetsmän, förblev folket situationens herre och makten övergick till proletariet. Men i det moderna samhället kan proletariet, som ekonomiskt är förslavat av kapitalet, inte härska politiskt om det inte krossar de bojor, som fjättrar det vid kapitalet. Det var därför som kommunens rörelse ofrånkomligen måste bli socialistiskt färgad, dvs börja sträva efter att störta bourgeoisins välde, kapitalets välde, efter att förinta själva grundvalarna för det moderna samhällssystemet.

I början var denna rörelse ytterst brokig och obestämd. Till den anslöt sig också patrioter, som hoppades att kommunen skulle återuppta kriget mot tyskarna och föra det till ett lyckligt slut. Den stöddes också av de små butiksägarna, som hotades av ruin om de inte fick uppskov med att betala växlar och hyror (detta uppskov ville regeringen inte ge dem, kommunen däremot gjorde det). Med den sympatiserade den första tiden slutligen delvis även de borgerliga republikaner, som fruktade att den reaktionära nationalförsamlingen ("bondtölparna", de opolerade godsägarna) skulle återinföra monarki. Men huvudrollen i denna rörelse spelades naturligtvis av arbetarna (särskilt hantverkarna i Paris), bland vilka en effektiv socialistisk propaganda hade förts under de sista åren av Andra kejsardömet och av vilka många t o m tillhörde internationalen.

Endast arbetarna förblev kommunen trogna ända till slutet. De borgerliga republikanerna och småborgarna avföll snart från den: somliga skrämdes bort av rörelsens revolutionärt socialistiska, proletära karaktär, medan andra avföll då de såg att den ofrånkomligen var dömd till nederlag. Endast de franska proletärerna stödde oförskräckt och outtröttligt sin regering, endast de kämpade och dog för den, dvs för arbetarklassens befrielse, för en bättre framtid för alla arbetande människor.

Övergiven av gårdagens bundsförvanter och stödd av ingen måste kommunen oundvikligen lida nederlag. Hela det borgerliga Frankrike, alla godsägare, börsjobbare, fabriksägare, alla

stora och små tjuvar, alla utsugare slöt sig samman mot den. Denna borgerliga koalition, stödd av Bismarck (som frigav 100 000 franska soldater ur tysk fångenskap för att kuva det revolutionära Paris), lyckades uppvigla okunniga bönder och provinsiella småborgare mot parisproletariatet och omgärda halva Paris med en järnring (den andra halvan var belägrad av den tyska armén). I vissa stora städer i Frankrike (Marseille, Lyon, St. Etienne, Dijon m fl) försökte arbetarna också ta makten, proklamera en kommun och komma Paris till undsättning, men dessa försök misslyckades snabbt. Och Paris, som först hade höjt det proletära upprorets fana, överlämnades åt att klara sig självt och dömdes till säker undergång.

För att en social revolution skall segra fordras åtminstone två förutsättningar: att produktivkrafterna är högt utvecklade och att proletariatet är förberett. Men båda dessa förutsättningar saknades 1871. Den franska kapitalismen var ännu föga utvecklad, och Frankrike var då företrädesvis ett småbourgeoisins land (hantverkare, bönder, butiksägare o a). Å andra sidan fanns det inget arbetarparti, och det saknades en förberedande och långvarig skolning av arbetarklassen, som till största delen ännu inte ens hade en klar föreställning om sina uppgifter och om metoderna att genomföra dem. Det fanns varken en betydande politisk organisation för proletariatet, breda fackföreningar eller kooperativa föreningar ...

Men det viktigaste kommunen saknade var tid, tillfälle att överblicka läget och ta itu med att genomföra sitt program. Den hann inte påbörja sitt verk, förrän regeringen, som slagit sig ner i Versailles och stöddes av hela bourgeoisin, inledde militära operationer mot Paris. Och kommunen måste först och främst tänka på att försvara sig. Ända till slutet, som kom den 21-28 maj, hade den inte tid att på allvar tänka på något annat.

Trots så ogynnsamma förutsättningar, trots sin kortvarighet hann kommunen dock vidta några åtgärder, som tillräckligt väl karakteriserade dess verkliga innebörd och syften. Kommunen ersatte den stående armén, detta blinda verktyg i de härskande klassernas hand, med allmän folkbeväpning; den proklamerade kyrkans skiljande från staten, avskaffade anslagen för kultändamål (dvs de statliga prästlönerna), gjorde folkbildningen rent profan – och utdelade därmed ett hårt slag mot gendarmerna i prästrock. På det rent sociala området hann den uträtta bara litet, men även detta lilla visar tillräckligt klart dess karaktär av folkregering, arbetar-regering: nattarbete i bagerierna förbjöds; bötesystemet, denna legaliserade plundring av arbetarna, avskaffades; slutligen utfärdades det berömda dekret, enligt vilket alla fabriker, företag och verkstäder, som hade övergetts eller stängts av sina ägare, överlämnades till arbetarkooperativ för återupptagande av produktionen. Och liksom för att understryka sin karaktär av verkligt demokratisk, proletär regering bestämde kommunen att inga tjänstemän inom administrationen och regeringen fick ha högre lön än en normal arbetarlön och under inga omständigheter mer än 6 000 franc per år (mindre än 200 rubel i månaden).

Alla dessa åtgärder visade tillräckligt klart vilket dödligt hot kommunen utgjorde mot den gamla världen, som grundade sig på förslavning och utsugning. Det borgerliga samhället kunde därför inte sova lugnt, så länge proletariatets röda fana vajade över rådhuset i Paris. Och när till slut det organiserade regeringsvåldet lyckades få överhanden över den illa organiserade revolutionsmakten, ställde de bonapartistiska generalerna, dessa franska rennenkampfar och meller-zakomelskijar, som blivit slagna av tyskarna men var modiga mot sina besegrade landsmän, till med en slakt som Paris aldrig tidigare skådat. Omkring 30 000 parisare mördades av den bestialiska soldatesken, omkring 45 000 arresterades och många av dem avrättades senare, och tusentals sattes i straffarbete eller deporterades. Inalles förlorade Paris ca 100 000 av sina söner, bland dem de bästa arbetarna inom alla yrken.

Bourgeoisin var belåten. ”Nu är det slut med socialismen för lång tid framåt!”, sade dess anförare, den blodtörstige dvärgen Thiers, efter det blodbad han och hans generaler hade berett proletariatet i Paris. Men dessa borgerliga kråkor kraxade förgäves. Ungefär sex år efter

det att kommunen hade slagits ner och då många av dess kämpar ännu försmäktade i straffarbete och förvisning, började redan en ny arbetarrörelse i Frankrike. En ny socialistisk generation, berikad med sina föregångares erfarenheter men ingalunda modfälld över deras nederlag, tog upp den fana, som fallit ur kommunkämparnas händer, och bar den med tillförsikt och djärvhet framåt under ropen "Leve den sociala revolutionen! Leve kommunen!". Efter ytterligare ett par år tvingade det nya arbetarpartiet och dess inledda agitation i landet de härskande klasserna att frige de fångna kommunarder som ännu var kvar i regeringens händer.

Minnet av kommunens kämpar hedras inte bara av de franska arbetarna, utan även av proletariatet världen över. Ty kommunen kämpade inte för någon lokal eller snävt nationell uppgift, utan för hela den arbetande mänsklighetens, alla förtrycktas och förtrampades befrielse. Såsom förkämpe för den sociala revolutionen vann kommunen sympatier överallt, där proletariatet lider och kämpar. Bilden av dess liv och död, anblicken av en arbetarregering, som tog hand om och behöll en världshuvudstad i mer än två månader, åsynen av proletariatets hjältemodiga kamp och dess lidanden efter nederlaget – allt detta höjde modet på miljoner arbetare, väckte deras förhoppningar och drog deras sympatier till socialismen. Kanondånet i Paris väckte proletariatets mest efterblivna skikt, som hade sovit djupt, och gav överallt en impuls till intensifiering av den revolutionära socialistiska propagandan. Därför har kommunens sak inte dött; den lever än idag i var och en av oss.

Kommunens sak är den sociala revolutionens sak, de arbetande människornas fullständiga politiska och ekonomiska frigörelse, den är världsproletariatets sak. I den meningen är den odödlig.

Rabotjaja Gazeta nr 4-5, den 15 (28) april 1911

V I Lenin, *Samlade skrifter*. 5:e ry uppl, b 20, s 217-222